

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

Філологічного факультету

Ярослав РЕДЬКВА

«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ПУНКТУАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

Освітньо-професійна програма	«Українська мова та література»
Спеціальність	В 11 Філологія
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Пунктуація української мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література».

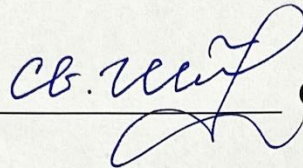
Розробник: Шатілова Наталія Олександрівна – асистент кафедри сучасної української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Викладач: Шатілова Наталія Олександрівна – асистент кафедри сучасної української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

У контексті компетентнісної парадигми сучасної мовної освіти та динаміки розширення комунікативного простору сьогодення особливої актуальності набуває формування й удосконалення правописної компетентності студентів-філологів, зокрема пунктуаційної грамотності – важливого маркера не лише культури мовлення людини, а й рівня її мовної свідомості та інтелектуального розвитку загалом. Порушення пунктуаційних норм (відсутність потрібних розділових знаків, уживання пунктуаційних знаків поза правилами, ненормативна заміна одного знака іншим) почасти спричинює помилкове сприймання й розуміння тексту. Засвоєння правил пунктуаційного оформлення писемного мовлення, правильне, чітке й вмотивоване вживання пунктограм, вироблення стійких навичок грамотного письма є важливим складником фахової підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета навчальної дисципліни – систематизувати, закріпити й поглибити знання студентів щодо чинних пунктуаційних норм української мови, удосконалити їх пунктуаційну грамотність, що уможливить формування правописної компетентності майбутніх фахівців-філологів.

Знання про систему розділових знаків, правила їх уживання та функційного призначення, уміння пунктуаційно правильно оформляти своє і чуже висловлення в писемній формі, співвідносити синтаксичну структуру речення, її семантико-синтаксичне наповнення та інтонаційні особливості з відповідним розділовим знаком, здійснювати пунктуаційний аналіз речення й тексту стане надійним підґрунтям формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів української мови та фахівців-філологів.

Результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати у професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах та регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає

структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати і розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 16. Знати і розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	2	10	20	-	-	56	4	залік
Заочна	4	7	3	90	2	4	6	-	-	76	4	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	практ.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи української пунктуації»													
Тема 1. Пунктуація як розділ науки про мову.	6	2				4	3						3

Тема 2. Історія становлення пунктуаційної системи української мови.	6	2				4	7	1				6
Тема 3. Принципи української пунктуації.	6	2				4	7	1				6
Тема 4. Система розділових знаків української мови: аспекти типології.	6	2				4	7	1				6
Тема 5. Інноваційні процеси в українській пунктуації.	8	2			2	4	8	1			2	7
Тема 6. Пунктуаційний аналіз речення: теоретико-методологічні засади	8		2		2	4	11		2		2	7
<i>Разом за ЗМ 1</i>	<i>40</i>	<i>10</i>	<i>2</i>		<i>4</i>	<i>24</i>	<i>45</i>	<i>4</i>	<i>2</i>		<i>4</i>	<i>35</i>
Змістовий модуль 2. «Складні випадки аналізу пунктограм»												
Тема 7. Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.	6		2			4	5		1			4
Тема 8. Розділові знаки при однорідних членах речення.	6		2			4	5					5
Тема 9. Розділові знаки при відокремлених членах речення.	6		2			4	6		1			5
Тема 10. Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та приєднувальних конструкціях.	5		2			3	4					4
Тема 11. Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.	5		2			3	4					4
Тема 12. Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами.	5		2			3	4					4

Тема 13. Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.	6		2			4	5					5	
Тема 14. Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат.	5		2			3	6		1			5	
Тема 15. Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел.	6		2			4	6		1			5	
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>50</i>		<i>18</i>			<i>32</i>	<i>45</i>		<i>4</i>			<i>41</i>	
Усього годин	90	10	20			4	56	90	4	6		4	76

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.	<p>Пунктуація як розділ науки про мову. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Термінообшир поняття «пунктуація». 2. Розділові знаки – структурний компонент писемної мови. 3. Базові поняття пунктуації як розділу мовознавства: <ul style="list-style-type: none"> - пунктограма, типи пунктограм; - пунктуаційне правило; - пунктуаційна норма. 4. Принципи української пунктуації. 5. Зв'язок пунктуації з синтаксисом.
2.	<p>Історія становлення пунктуаційної системи української мови. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші пунктограми в давніх пам'ятках. 2. Розділові знаки в граматиках XVI–XIX ст. 3. Пунктуація в різних виданнях «Українського правопису». 4. Чинні пунктуаційні норми сучасної української мови.
3.	<p>Принципи української пунктуації. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст терміна «принцип пунктуації». 2. Класифікація принципів української пунктуації. 3. Структурно-синтаксичний (граматичний) принцип. 4. Семантичний (змістовий, логічний) принцип.

	<p>5. Інтоніаційний (ритміко-мелодійний) принцип.</p> <p>6. Функційно-експресивний (функційно-стильовий) принцип.</p>
4.	<p>Система розділових знаків української мови: аспекти типології. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки: основа і периферія. 2. Класифікація розділових знаків: <ul style="list-style-type: none"> - за способом уживання; - за функціональним призначенням; - за відповідністю загальноприйнятим пунктуаційним нормам; - за здатністю мати пунктуаційний варіант; - за будовою. 3. Індивідуально-авторське вживання розділових знаків.
5.	<p>Інноваційні процеси в українській пунктуації. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни в чинній редакції «Українського правопису»: <ul style="list-style-type: none"> - розширення термінів пунктуації; - нові параграфи; - оновлення пунктуаційних правил. 2. Скісна риска як розділовий знак. 3. Комбіноване уживання розділових знаків. 4. Правила рубрикації тексту.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.	<p>Пунктуаційний аналіз речення: теоретико-методологічні засади <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», пунктуаційний аналіз, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схема пунктуаційного аналізу речення. 2. Зразок пунктуаційного аналізу речення. 3. Методика проведення пунктуаційного аналізу речення і тексту.
2.	<p>Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, пунктуаційний аналіз, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тире між підметом і присудком. 2. Складні випадки вживання тире в простому реченні. 3. Тире між частинами складного речення. 4. Тире між двома іменниками та між цифрами. 5. Відмінність «тире» і «дефіса».
3.	<p>Розділові знаки при однорідних членах речення.</p>

	<p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, редагування тексту, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кома при однорідних членах, поєднаних безсполучниковим зв'язком. 2. Розділові знаки при однорідних та неоднорідних означеннях. 3. Кома при однорідних членах, поєднаних сполучниковим зв'язком. 4. Розділові знаки при узагальнювальних словах й однорідних членах речення. 5. Тире і крапка з комою між однорідними членами речення.
4.	<p>Розділові знаки при відокремлених членах речення.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, редагування тексту, ситуативне моделювання.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при відокремлених означеннях. 2. Розділові знаки при відокремлених прикладках. 3. Розділові знаки при відокремлених обставинах. 4. Розділові знаки при відокремлених додатках.
5.	<p>Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та приєднувальних конструкціях.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, пунктуаційний диктант,</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при порівняльних зворотах. 2. Відокремлення пояснювально-уточнювальних членів речення. 3. Приєднувальні конструкції та їхнє пунктуаційне оформлення.
6.	<p>Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, ситуативне моделювання, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вставні компоненти та розділові знаки при них. 2. Пунктуаційне оформлення вставлених компонентів.
7.	<p>Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при звертанні. 2. Розділові знаки при вигукових конструкціях. 3. Пунктуаційне оформлення слів-речень (стверджувальних, заперечних та питальних словах).
8.	<p>Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, робота в парах, тестування.</i></p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки в складносурядному реченні. 2. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. 3. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні. 4. Варіантність розділових знаків між частинами складного речення.
9.	<p>Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису» та інтернет-джерелами, усні й письмові відповіді, редагування текстів, робота в групах, мультимедійна презентація індивідуального завдання.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пряма мова і слова автора: специфіка пунктуаційного оформлення. 2. Правила оформлення цитат. 3. Етика наукового цитування.
10.	<p>Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел інформації. <i>Вид роботи: робота з інтернет-джерелами, мультимедійна презентація індивідуального завдання.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пунктуація при оформленні друкованих джерел (книг, окремих параграфів, словникових статей, наукових статей, матеріалів конференцій, тез доповідей тощо). 2. Особливості бібліографічного опису електронних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Пунктуація української мови» складається з різних видів:

- 1) робота з текстом «Українського правопису» та інтернет-ресурсами;
- 2) виконання домашніх завдань та індивідуальних творчих проєктів;
- 3) підготовка до аудиторних практичних занять;
- 4) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Пунктуація як розділ науки про мову.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати визначення термінів «пунктуація», «пунктограма», «розділовий знак» з енциклопедії «Українська мова». 2. Опрацювати запропоновані параграфи за працею: Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Вид. центр «Академія», 2004. 408 с.: <ul style="list-style-type: none"> • Система розділових знаків та їх основні функції (С. 381–384). • Особливості розділових знаків в текстах різного функціонального призначення (С. 384–387).

1.2.	<p>Історія становлення пунктуаційної системи української мови. Опрацювати й законспектувати статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису та кодифікації. <i>Українська мова</i>. 2018. № 3. С. 80–91. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/3_18/8.pdf 2. Савченко І. С. Історичні витоки української пунктуації. <i>Київська старовина</i>. 2006. № 5. С. 58–66.
1.3.	<p>Принципи української пунктуації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати й законспектувати статтю: Савченко І. Принципи української пунктуації: традиції й нове розв'язання проблеми. <i>Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)</i>. 2012. Вип. 16. С. 97–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2012_16_23 2. Індивідуально-дослідницьке завдання: «Авторська пунктуація в художніх текстах обраного письменника» (самостійно обрати текст, чітко вказати сторінки цитування прикладів): <ul style="list-style-type: none"> • підібрати 10 прикладів уживання авторських розділових знаків у текстах обраного письменника; • пояснити, чому той чи той розділовий знак (чи його відсутність) уналежнено до індивідуально-авторського пунктуаційного оформлення, опираючись на чинні пунктуаційні норми; • оформити результати дослідження у вигляді мультимедійної презентації.
1.4.	<p>Система розділових знаків української мови: аспекти типології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати й законспектувати словникову статтю: Степаненко М. І. Пунктуаційні (розділові) знаки. <i>Енциклопедія Сучасної України</i> / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. URL : https://esu.com.ua/article-882633 2. Індивідуальний творчий проєкт: створити мультимедійний постер / інтерактивний плакат / мультимедійну презентацію для сайту «Пунктуаційна вправність студента», на якому цікаво й творчо презентувати одну зі складних пунктограм (<i>на вибір студента</i>), звертаючи увагу на найпоширеніші помилки.
1.5.	<p>Інноваційні процеси в українській пунктуації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати параграфи чинного «Українського правопису»: <ul style="list-style-type: none"> § 165 «Скісна риска (/)». § 166. Комбіноване вживання розділових знаків. § 168. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку.
1.6.	<p>Пунктуаційний аналіз речення: теоретико-методологічні засади</p>

	Самостійно підібрати й проаналізувати фрагмент тексту, словесне наповнення якого передбачало б наявність поширених пунктограм у простих, простих ускладнених та складних реченнях.
2.1	<p>Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.2	<p>Розділові знаки при однорідних членах речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.3	<p>Розділові знаки при відокремлених членах речення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.4	<p>Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та присєднувальних конструкціях.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.5	<p>Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.6	<p>Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».

2.7	<p>Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.</p> <p>1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом».</p> <p>2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми.</p> <p>3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».</p>
2.8	<p>Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат.</p> <p>1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом».</p> <p>2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми.</p>
2.9.	<p>Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел інформації.</p> <p>1. Опрацювати зразки бібліографічного опису джерел інформації, подані на електронні сторінці курсу в системі Moodle.</p> <p>2. Укласти список 10 різножанрових джерел з теми наукового дослідження відповідно до ДСТУ 8302:2015.</p>

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

1) *інформаційно-рецептивний*: лекція (традиційна, лекція-презентація), бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, контрольньо-корекційна, евристична), пояснення, навчальна дискусія;

2) *робота з навчальним текстом та інтернет-ресурсами*: детальне вивчення тексту чинного «Українського правопису», опрацювання навчальної літератури та інформаційних онлайн-ресурсів;

3) *наочні методи*: ілюстрація, демонстрація (зокрема за допомогою цифрових технологій), самостійне спостереження над мовними явищами в поєднанні із *дидактичними прийомами мисленнєвого характеру* – аналіз, узагальнення, систематизація, порівняння, класифікація, конкретизація;

4) *спонукально-репродуктивний*: метод практичних вправ (тренувальних, творчих, контрольних), що сприяють виробленню необхідних пунктуаційних умінь і навичок (списування, різні види диктантів, пунктуаційних аналіз речення і тексту; редагування тексту, довільне письмо – добір різностильових контекстів з вивченими пунктограмами тощо);

5) *творчо-пошуковий та проблемний методи*: метод проєктів, самостійна робота пошукового характеру – підбір і аналітичний огляд джерел інформації, аналіз, опис і виклад проблемного питання, мультимедійна презентація результатів індивідуальної чи спільної проєктної діяльності;

б) *інтерактивні методи*: робота в парах, робота в малих групах, взаємооцінювання, взаємоперевірка, мозкова атака, метод ПРЕС, лінгвістичний двобій, рольове моделювання, я – редактор, мікрофон, незакінчене речення тощо.

Освітні технології: технології особистісно орієнтованого, диференційованого, кооперативного, проблемно-розвивального, інтерактивного, дистанційного навчання.

Система контролю та оцінювання

Контроль та оцінювання теоретичних знань, практичних умінь і фахових навичок студентів з курсу «Пунктуація української мови» здійснюємо на основі результатів поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів та їхня участь в обговоренні проблемних питань, усні й письмові відповіді на питання, виконання домашніх завдань, робота з навчально-методичною літературою, пунктуаційний коментар під час виконання практичних вправ, самостійні роботи, різні види диктантів, модульні контрольні роботи.

Форми підсумкового контролю: залік.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни, складає **100 балів**, з яких **60 балів** – під час поточного контролю і **40 балів** – під час підсумкового контролю (заліку).

Система оцінювання знань є накопичувальною і охоплює суму балів за різними видами здійсненого контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна і самостійна робота)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2		
30 балів	30 балів	40	100
Аудиторна робота – 10 б. Індивідуальне завдання – 10 б. Модульна контрольна робота – 10 б.	Аудиторна робота – 10 б. Індивідуальне завдання – 10 б. Модульна контрольна робота – 10 б.	Тестовий контроль: 40 тестів (1 тест – 1 б.)	60+40=100

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) практичних занять;
- активність на практичних заняттях;
- якість підготовки до навчальних занять;
- належне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності;

- написання модульних контрольних робіт.

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- упевненість та аргументованість;
- уміння аналітично мислити, порівнювати і робити висновки.

Оцінювання індивідуальних завдань ураховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну добросовісність (самостійне виконання);
- творчий підхід та ініціативність у навчальній діяльності;
- якість підготовки матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (слайдів, таблиць, схем тощо).

За **усну / письмову відповідь** на практичному занятті студент може отримати 3 бали: «3» – якщо вичерпно й грамотно відповів на питання; «2» – якщо правильно відповів на питання, але припустився кількох змістових неточностей, орфографічних / пунктуаційних стилістичних помилок; «1» – якщо частково відповів на питання; «0» – якщо не відповів на питання.

За **виконання письмового практичного завдання** студент може отримати 5 балів: «5» – за умови бездоганного виконання; «4» – якщо припустився однієї помилки; «3» – 2 помилки; «2» – 3 помилки; «1» – 4 помилки; «0» – понад 4 помилки.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А»: робота засвідчує ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового модуля, не містить помилок у поясненні мовних явищ.

«В»: робота засвідчує добрі знання з теми чи змістового модуля, містить не більше двох помилок у поясненні мовних явищ;

«С»: робота засвідчує належні знання з теми чи змістового модуля, містить не більше чотирьох помилок у поясненні мовних явищ;

«D»: робота засвідчує достатні знання з теми чи змістового модуля, містить 5–6 помилок у поясненні мовних явищ;

«Е»: робота засвідчує фрагментарні знання з теми чи змістового модуля, містить більше семи помилок у поясненні мовних явищ.

Незараховано роботу студентів, який допускає під час виконання мовного аналізу більш ніж 50% помилок, засвідчуючи незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модулю.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«E»: 59–50% правильних відповідей.

Незараховано – менше 50% правильних відповідей.

Підсумковий контроль (залік) здійснюється в режимі автоматизованої комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить **40 балів** (1 тест – 1 бал).

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється з врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих, зокрема: ґрунтовно засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу; виявили поглиблене розуміння принципів української пунктуації; вільно оперують теоретичними та історичними відомостями, опанували наукову термінологію курсу; систематично готувалися до практичних занять і виконували домашні завдання; виявили відмінні навички пунктуаційного аналізу речення і тексту; уміють розставляти розділові знаки в реченні й тексті відповідно до чинних норм, чітко аргументують вибір пунктограм; глибоко опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання; успішно написали модульні контрольні роботи; повністю розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих, зокрема: добре засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, уміють аргументувати вибір розділових знаків у реченні і тексті з огляду на принципи української пунктуації; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, добре опанували відповідну наукову термінологію; активно готувалися до практичних занять та систематично виконували домашні завдання; розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, вміють виправити й пояснити допущені помилки; виявили добрі навички пунктуаційного аналізу, допускаючи окремі неточності; опрацювали питання самостійного вивчення; добре написали модульні контрольні роботи; розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих, зокрема: частково засвоїли пунктуаційні норми української мови, в основному розуміють принципи української пунктуації; продемонстрували знання теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, частково опанували відповідну наукову термінологію, уміють застосовувати знання на практиці; працювали на практичних заняттях,

загалом виконували домашні завдання; розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, допускають помилки, але уміють аргументовано їх виправити; виявили необхідні навички пунктуаційного аналізу речення і тексту; добре написали модульні контрольні роботи; належно розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **60–69** від максимальної кількості можливих, зокрема: фрагментарно опанували теоретичний програмовий матеріал, мають досить поверхневі знання щодо норм пунктуації; обмежилися опосередкованим вивченням пунктуаційних правил та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення і тексту та бажання до самостійної роботи; допускають пунктуаційні помилки, не чітко орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, плутаються в пунктуаційних правилах; написали модульні контрольні роботи на достатньому рівні; не повністю розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **50–59** від максимальної кількості можливих, зокрема: відвідували навчальні заняття, але обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення і тексту та бажання до самостійної роботи; допускають пунктуаційні помилки в тексті, знають пунктуаційні правила не в повному обсязі; виконали модульні контрольні роботи на задовільному рівні; фрагментарно розуміються в питаннях, винесених на підсумковий контроль.

Оцінку «незараховано» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів **35–49** від максимальної кількості можливих, зокрема: не відвідували частину лекційних та практичних занять; пасивно поводити на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення й тексту та бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в програмовому матеріалі; допускають пунктуаційні помилки в тексті, не орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, не знають правил пунктуації; не виконали модульні контрольні роботи; повністю не розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «незараховано» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів **1–34** від максимальної кількості можливих, зокрема: не відвідували лекційних і практичних занять; не виявили бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури, не володіють пунктуаційною грамотністю; не могли відповісти на поставлені питання під час підсумкового контролю, фактично не засвоїли програму курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100- бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Зараховано	A	відмінно
80–89		B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69		D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Розкрийте походження терміна «пунктуація».
2. Сформулюйте визначення пунктуації. У яких значеннях уживають цей термін?
3. Що вивчає пунктуація як розділ мовознавства?
4. Розкрийте зв'язок пунктуації з графікою та орфографією.
5. Розкрийте тісний зв'язок пунктуації із синтаксичною системою мови. Чому пунктуацію зазвичай вивчають разом із синтаксисом?
6. Назвіть базові поняття пунктуації як розділу мовознавства.
7. Що таке пунктограма? Які типи пунктограм вам відомі?
8. Дайте визначення пунктуаційному правилу. Які різновиди пунктуаційних правил вам відомі?
9. Розкрийте поняття пунктуаційної норми. Яку роль відіграє знання пунктуаційних правил і дотримання пунктуаційних норм у формуванні мовної особистості?
10. Чому пунктуація є важливим засобом реалізації комунікативної функції мови?
11. У чому полягає пунктуаційна компетентність студента?
12. Які помилки називають пунктуаційними? Як запобігти таким помилкам у писемному мовленні.
13. Які принципи покладено в основу української пунктуації? Як вони взаємодіють?
14. У чому полягає суть структурно-синтаксичного принципу пунктуації?
15. Охарактеризуйте семантичний принцип української пунктуації.

16. З'ясуйте специфіку інтонаційного принципу української пунктуації.
17. Наведіть приклади речень, у яких ужито розділові знаки за певним принципом пунктуації.
18. У чому полягає функціонально-експресивний принцип пунктуації?
19. Кого вважають засновником пунктуації?
20. Що ви знаєте про пунктуаційну систему відомого вченого VII ст. Алкуїна?
21. Яка пунктуаційна традиція лягла в основу східнослов'янської системи розділових знаків?
22. Як книгодрукування вплинуло на розвиток української пунктуації?
23. Хто окреслив перші пунктуаційні норми для друкованих текстів?
24. З іменами яких учених пов'язані перші спроби осмислення української пунктуації?
25. Кому належить восьмичленна система розділових знаків?
26. Яку пунктуаційну систему застосовано в граматиці С. Смаль-Стоцького?
27. У якій граматиці було здійснено теоретичне обґрунтування української пунктуації?
28. У якому виданні «Українського правопису» вперше опубліковано правила вживання розділових знаків?
29. Як доповнювалися пунктуаційні правила в різних виданнях «Українського правопису»?
30. Назвіть основні зміни і доповнення сучасних пунктуаційних норм, зафіксованих у чинному виданні «Українського правопису».
31. Назвіть відомих мовознавців, що відіграли значну роль у становленні української пунктуації.
32. З іменами яких сучасних науковців пов'язане дослідження основ української пунктуації? Назвіть їхні праці.
33. Як поділяють знаки за способом уживання?
34. Який критерій поділу розділових знаків на роздільні і видільні?
35. Які розділові знаки в українській мові можуть уживатися факультативно. Наведіть приклади.
36. Які розділові знаки називають варіантними. Наведіть приклади уживання таких знаків в українській мові.
37. Як ви розумієте поняття регламентованої і нерегламентованої пунктуації?
38. Що таке авторська пунктуація? Які розділові знаки зазвичай виступають як індивідуально-авторські?
39. У чому полягає специфіка комбінованого уживання розділових знаків?
40. З'ясуйте основні функції скісної риски як знака пунктуації.
41. Чим зумовлені інноваційні процеси у вживанні розділових знаків?
42. З'ясуйте основні пунктуаційні ситуації використання тире у простому реченні.

43. Схарактеризуйте складні випадки пунктуаційного оформлення однорідних членів речення.
44. Які розділові знаки застосовують для виокремлення відокремлених означень?
45. Назвіть основні умови виділення комами відокремлених обставин і додатків.
46. Схарактеризуйте складні випадки пунктуаційного оформлення уточнювальних членів речення.
47. Назвіть умови відокремлення поширеної прикладки. Наведіть приклади.
48. Поміркуйте, чи завжди слова *як*, *ніби*, *наче* стосуються порівняльного звороту у реченні? Наведіть приклади.
49. Чи однакові розділові знаки використовують для пунктуаційного оформлення вставних і вставлених компонентів.
50. Схарактеризуйте складні випадки пунктуаційного оформлення вокативних та вигуківих компонентів.
51. Назвіть складні випадки уживання розділових знаків між частинами різнотипних складних речень.
52. Які помилки часто трапляються при оформленні цитат у науковому тексті?
53. Які правила рубрикації тексту ви використовуєте у своїй курсовій роботі?
54. На що варто звернути увагу при укладанні списку використаної літератури до курсової роботи?
55. З'ясуйте роль пунктуації у формуванні фахової компетентності студента-філолога.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. *Уживання розділових знаків*. Український правопис. Київ: Наук. думка, 2020. С. 161–205. URL: <https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/standarty/pravopys-ukr.pravopys-2019.pdf>

1. Зінчук Р. С., Деркач Л. М. Практикум із пунктуації української мови : навчально-методичні матеріали. Луцьк, 2022. 60 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20944/1/Punctuatsiia.pdf>

2. Савченко І.С. Пунктуація сучасної української мови : навч. посібник. Черкаси : Вертикаль, 2020. 144 с.

3. Терлак З.М. Пунктуаційний словник-довідник. Львів: Світ, 2019. 396 с.

4. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація : правила, вправи, диктанти : навч. посібник. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tkachenko_Yelyzaveta/-Ukrainska_mova_Punctuatsiia_pravyla_vpravy_dyktanty.pdf?

5. Шабат-Савка С.Т., Максим'юк О.В., Шатілова Н.О. Пунктуація української мови: навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.

6. Шевченко С.П., Бронзенко Т.А. Пунктуаційний тренажер : навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 278 с.

Допоміжна

1. Андрощук Н. Формування пунктуаційної системи сучасної української мови та її відображення в правописних джерелах. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк, 2013. Вип. 22. С. 3–7.

2. Гуйванюк Н. Новітні тенденції в українській пунктуації та проблеми авторської пунктуації. *Слово. Речення. Текст: монографія*. Чернівці, 2009. С. 486–492.

3. Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Пунктуація. *Синтаксис української мови*. Київ: Академія, 2010. С. 351–364.

4. Савченко І. С. Історичні витoki української пунктуації. *Київська старовина*. 2006. № 5. С. 58–66.

5. Савченко І.С. Пунктуаційний аналіз. *Лінгвістичний аналіз: практикум: навч. посіб.* / за заг. ред. Г.Р. Передрій; авт. : Г.Р. Передрій, М.І. Калько, І.С. Савченко та ін.]. Київ: Академія, 2013. С. 182–212.

6. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису та кодифікації. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 80–91. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/3_18/8.pdf

7. Сегін Л.В. Українська пунктуація: навч. посібник. Вінниця: ДонНУ, 2015. 404 с.

8. Шатілова Н.О. Пунктуація української мови в науковому осмисленні професора Ніни Гуйванюк. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74). № 6. Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 21–26. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/6_2024/6.pdf

9. Шатілова Н. Лінгводидактичні засади формування пунктуаційної компетентності студентів-філологів. *Інтеграція особистісно орієнтованого підходу в систему компетентнісної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (28 січня 2021 року)* / за заг. ред. Т.М. Антонюк та ін. Чернівці: Вид-во, 2021. С. 52–55.

Інформаційні ресурси

1. Мова.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
3. Курс «Пунктуація української мови» в системі електронного навчання Moodle. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/user/index.php?id=4365>
4. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
5. Освітня платформа «ДисКурс». URL: <https://dyskurs.net/>
6. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
7. Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко та ін. 2-е вид. випр. і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с. URL: <https://archive.org/details/UkrMovEnts/page/9/mode/2up>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyjavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>